

**חמשה חומשי תורה
עם פירוש רש"י**

**Die Fünf Bücher der Tora
mit Raschi-Kommentar
und Haftarot**

Raschi-Übersetzung:

Rabb. Dr. Selig Bamberger

Erläuterungen:

Rabb. A. M. Silbermann und Rev. M. Rosenbaum

Konzept:

Edouard Selig

Erster Teil: Bereschit

Veröffentlicht mit Unterstützung
der Irene Bollag-Herzheimer Stiftung

VERLAG MORASCHA BASEL

2012

תשע"ב

INHALTSVERZEICHNIS

Vorworte	V
Paraschat Bereschit	16
Paraschat Noach	98
Paraschat Lech Lecha	160
Paraschat Wajera	228
Paraschat Chaje Sara	314
Paraschat Toldot	356
Paraschat Wajeze	406
Paraschat Wajischlach	474
Paraschat Wajeschew	542
Paraschat Mikez	594
Paraschat Wajigasch	656
Paraschat Wajechi	696
Maftir und Haftarot	758
Abkürzungsverzeichnisse	802

פרשת בראשית

PARASCHAT BERESCHIT

פרק א א בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ:
 Kap. 1. 1. Von Anfang hat Gott den Himmel und die Erde erschaffen.

 תרגום אונקלוס

פרק א א בקדמין ברא יי ית שמיא וית ארעא:

רש"י

פרק א (6) בראשית. אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה ולא מ'החדש הזה לכם' (שמות יב, ח) שהיה מלכות ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח ב'בראשית', משום "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים" (תהלים קיא, ו), שהם יאמרו אמות העולם לישראל, לסטים אתם שפצצתם ארצות שבטעם גוים, הם אומרים לכם, כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא ברא ונתנה לאשר ישר בעיניו, בראונו נתנה להם, ובראונו נתנה מהם ונתנה לנו: בראשית ברא. אין במקרא הזה אומר ולא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו, שבביל התורה שנקראת "ראשית דרכו"

 Raschi mit Übersetzung

Kap. 1. 1. בראשית - Von Anfang, אמר רבי יצחק - Rabbi Jizchak sagte, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם שהיא - die Tora hätte erst bei dem Abschnitt (*Schmot 12, 1*) "dieser Monat sei euch" zu beginnen brauchen, **שהיא** - weil dieser das erste Gebot enthält, das Jisrael aufgetragen wurde. **ומה טעם פתח בבראשית** - Warum fängt sie aber mit der Schöpfung an? **משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים** - (*Teh. 111, 6*) "Seiner Taten Kraft hat Er Seinem Volk offenbart, ihnen zu geben das Erbteil der Völker." **שאם יאמרו אמות העולם לישראל** - Wenn die Völker der Welt zu Jisrael sprechen sollten, **לסטים אתם** - ihr seid Räuber, **שכבשתם ארצות שבטעם** - denn ihr habt die Länder der sieben Nationen eingenommen; **הם אומרים** - so antworten sie ihnen: **כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא** - die ganze Erde gehört dem Heiligen, gelobt sei Er, **הוא ברא ונתנה לאשר ישר בעיניו** - Er hat sie erschaffen und dem gegeben, der gerecht ist in Seinen Augen (*Jirm. 27, 5*);¹ **ובראונו נתנה להם** - nach Seinem Willen hat Er sie jenen gegeben **ובראונו נתנה לנו** - und nach Seinem Willen sie ihnen genommen und uns gegeben (*Jalk. Schmot 12, 2*). **בראשית ברא** - Bereschit Bara, **אין המקרא הזה אומר אלא** - dieser Vers sagt, erkläre mich **כמו שדרשוהו רבותינו** - so, wie ihn unsere Lehrer erklärt haben (*Ber. Rab.*), **בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו** - um der Tora willen, die das Erste (ראשית) Seines Weges genannt wird (*Mischle 8, 22*), **ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה** - und um Jisraels willen, das das

¹ Wir finden hier eine allgemeine Aussage, die sich auf die gesamte Welt bezieht – mit der Fortsetzung von Raschis Kommentar "nach Seinem Willen hat Er sie jenen gegeben ..." ist jedoch nur das Land Kanaan gemeint.

רש"י

(משלי ח, כב) וּבְשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּקְרָאוּ "רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ" (ירמיהו ז, ג). וְאִם צָרָת לְפָרְשׁוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ, כִּי פָּרְשֵׁהוּ, "צִרְאֲשִׁית צְרִיאת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְהָאֶרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְצִהוּ וְחֶשֶׁד, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר". וְלֹא צָר הַמְּקַרָּא לְהוֹרוֹת סֵדֶר הַצְּרִיחָה לֹאמֵר שֶׁאֵלֹהֵי קִדְמוֹ, שֶׁאִם צָר לְהוֹרוֹת כִּי, הֵיךְ לוֹ לְכַתּוֹב 'צִרְאֲשִׁית צְרִיאת שָׁמַיִם וְגוֹמֵר' שֶׁאֵינִן לָךְ "רֵאשִׁית" צִמְקָרָא שֶׁאֵינִי דְּבוּק לְתַבָּח שֶׁל אַחֲרָיו, כְּמוֹ "צִרְאֲשִׁית מְמַלְכֶת יְהוֹיָקִים" (שם כז, ח), "רֵאשִׁית מְמַלְכְּתוֹ" (צִרְאֲשִׁית י, י), "רֵאשִׁית דְּגַנְךָ" (דְּבָרִים יח, ז), אֲךָ בְּאֵן חֲפָה לֹאמֵר "צִרְאֲשִׁית צְרִיאת אֱלֹהִים וְגוֹמֵר" כְּמוֹ 'צִרְאֲשִׁית צְרוּא', וְדוּמָה לוֹ "תְּחִלַּת דְּבָר ה' בְּהוֹשֵׁעַ", כְּלוּמֵר תְּחִלַּת דְּבָרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהוֹשֵׁעַ, "וַיֹּאמֶר ה' אֵל הוֹשֵׁעַ וְגוֹמֵר" (הוֹשֵׁעַ ח, ז). וְאִם תֵּאמַר לְהוֹרוֹת צָר שֶׁאֵלֹהֵי תְּחִלָּה נִבְרָאוּ, וּפְרוּשׁוֹ 'צִרְאֲשִׁית

Raschi mit Übersetzung

וְאִם בָּאתָ לְפָרְשׁוֹ ² (*Jirm. 2, 3*).² Erste (ראשית) Seines Ertrages genannt wird (Jirm. 2, 3).² כִּי - Wenn du ihn aber nach dem einfachen Sinn erklären willst, כְּפִשּׁוּטוֹ - erkläre ihn so: פְּרִשְׁהוּ - Am Anfang der Erschaffung von Himmel und Erde, וְהָאֶרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְצִהוּ וְחֶשֶׁד - als die Erde noch unklar und ungeschieden und Finsternis war, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר - da sprach Gott: es werde Licht.³ וְלֹא בָּא הַמְּקַרָּא לְהוֹרוֹת סֵדֶר הַבְּרִיאָה - Der Vers will nicht die Reihenfolge der Schöpfung lehren, לֹאמֵר שֶׁאֵלֹהֵי קִדְמוֹ - um zu sagen, dass diese (Himmel und Erde) zuerst erschaffen wurden. שָׁאֵם בָּא לְהוֹרוֹת כִּי - Wollte er das lehren, הֵיךְ לוֹ לְכַתּוֹב בְּרִיאָתוֹ בְּרִיאַת אֶת הַשָּׁמַיִם - so müsste er den Ausdruck בְּרִיאָתוֹ gebrauchen; שֶׁאֵינִן לָךְ רֵאשִׁית בְּמַקְרָא - denn ראשית ist in der Schrift שֶׁאֵינִי לָךְ רֵאשִׁית בְּמַקְרָא - immer mit dem nächsten Wort verbunden, כְּמוֹ "צִרְאֲשִׁית מְמַלְכֶת יְהוֹיָקִים" (*Jirm. 27, 1*), "am Anfang (ראשית) der Regierung von Jehojakim"; "רֵאשִׁית מְמַלְכְּתוֹ" (*Ber. 10, 10*), "das Erste (ראשית) seines Reiches"; "רֵאשִׁית דְּגַנְךָ" (*Dew. 18, 4*), "das Erste (ראשית) deines Getreides"; אֲךָ בְּאֵן אֶתָּה אֹמֵר בְּרִיאָתוֹ בְּרִיאַת אֱלֹהִים וְגוֹמֵר - darum musst du auch hier sagen, von Anfang (ראשית) hat Gott erschaffen, כְּמוֹ בְּרִיאָתוֹ בְּרוּא - als ob stehen würde, am Anfang der Erschaffung. וְדוּמָה לוֹ תְּחִלַּת דְּבָר ה' בְּהוֹשֵׁעַ - Ähnlich (*Hosch. 1, 2*), "am Anfang, da der Ewige mit Hoschea sprach", כְּלוּמֵר - das heisst, am Beginn der Rede des Heiligen, gelobt sei Er, mit Hoschea, וַיֹּאמֶר ה' אֵל הוֹשֵׁעַ וְגוֹמֵר - sprach der Ewige zu Hoschea. וְאִם תֵּאמַר - Solltest du aber sagen, לְהוֹרוֹת בָּא שֶׁאֵלֹהֵי תְּחִלָּה - der Vers lehrt, dass diese (Himmel und Erde) zuerst erschaffen wurden,

2 Unsere Lehrer übersetzten diese Stelle deshalb so: Für (ב) die Tora und Jisrael, die den Namen ראשית tragen, hat Gott den Himmel und die Erde erschaffen.

3 Das heisst, dass "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר" - Da sprach Gott: Es werde Licht" der Hauptsatz ist, dem die vorangehenden Verse untergeordnet werden.